

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 21 sierpnia 2013 r. skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa – Komendantowi Powiatowemu Policji w B., a wniesionym do Sądu Rejonowego w B. powód S. J. (1) wniósł o zasądzenie kwoty 4.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia. Nadto pozew zawierał żądanie zasądzenia na rzecz powoda kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód podał, że w dniu 11 maja 2011 r. został zatrzymany do kontroli drogowej przez funkcjonariuszy Policji Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej Policji w B., którzy niezasadnie chcieli nałożyć na niego mandat za prowadzenie pojazdu samochodu bez zapiętych pasów bezpieczeństwa, zachowywali się agresywnie i brutalnie wobec powoda, nakazywali mu kilkakrotnie dmuchać w alkomat. Zachowanie to powód traktował jako przejaw złośliwości oraz nękania ze strony funkcjonariuszy mające na celu upokorzenie, poniżenie i ośmieszenie powoda. Powód wskazał, że zdarzenie z dnia 11 maja 2011 r. było traumatycznym przeżyciem, które pozostawiło trwale negatywne skutki w sferze psychicznej, a kwota zadośćuczynienia dochodzona pozvem stanowi minimum kompensaty za uszczerbek na zdrowiu doświadczony przez niego w związku z bezprawnymi działaniami Policji.

W odpowiedzi na pozew pełnomocnik strony pozwanej wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda zwrotu kosztów procesu wg norm przepisanych.

Pismem z dnia 9 kwietnia 2014 r. powód rozszerzył powództwo o zadośćuczynienie wnosząc o zasądzenie z tego tytułu kwoty 500.000 zł oraz kwoty 4.000 zł z tytułu dożywotniej renty wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty (k. 121).

Postanowieniem z dnia 5 czerwca 2014 r. Sąd Rejonowy w B. stwierdził swą niewłaściwość rzeczową i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Tryb. (k. 123).

Pismem z dnia 20 sierpnia 2014 r. rozszerzył powództwo w zakresie zadośćuczynienia do kwoty 2.000.000 zł i wniósł o jej zasądzenie wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu (k. 142).

Pełnomocnik Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa reprezentującej Skarb Państwa wniósł o oddalenie powództwa w całości.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 11 maja 2011 r. funkcjonariusze Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej Policji w B. N. K. (1) i P. B. (1) w czasie pełnienia służby zatrzymali o godzinie 7.50 w miejscowości Z. przy ul. (...) do kontroli samochód marki M. (...) o nr rej. (...), którym kierował powód S. J. (1). Przyczyną zatrzymania było prowadzenie przez powoda pojazdu bez zapiętych pasów bezpieczeństwa. N. K. (1) po zatrzymaniu pojazdu powoda podeszła do kierującego, podała swój stopień służbowy, imię i nazwisko oraz powód kontroli, poprosiła o okazanie dokumentów, za popełnione wykroczenie nałożyła mandat karny w wysokości 100 zł i poinformowała o 2 punktach karnych, pouczyła o prawie odmowy przyjęcia mandatu oraz trybie postępowania w takiej sytuacji, to jest skierowaniu wniosku o ukaranie do Sądu Rejonowego w B.. Na pytanie czy powód wyraża zgodę na przyjęcie mandatu powód odparł, że podał już wszystkie dokumenty i że nic więcej nie powie. Po kilkakrotnym ponowieniu pytania przez N. K. (1) powód włączył silnik samochodu i gwałtownie odjechał z miejsca kontroli, pozostawiając dokumenty policjantom. Funkcjonariusze policji radiowozem policyjnym pojechali za powodem, który jechał ul. (...), skręcił w prawo w ul. (...) a następnie w lewo do stacji D&D przy ul. (...) i tam się zatrzymał. Na stacji był również prywatnie W. P. (1) będący funkcjonariuszem Komisariatu Policji w Z., który obserwował kontrolę policyjną powoda. Policjanci N. K. (1) i P. B. (1) podeszli do powoda, zapytali dlaczego odjechał z miejsca kontroli drogowej. Następnie funkcjonariusze próbowali poddać powoda badaniu na zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu urządzeniem A. B. nr (...). W czasie próby przeprowadzenia

tego badania powód kilkakrotnie odtrącał rękę P. B. (1) i mówił do niego „zostaw mnie ty bandyto w mundurze” oraz używał wulgaryzmu jak na karcie 4 odwrót akt sprawy II W 527/11. Po kilku nieudanych próbach wykonania badania urzędzeniem powód został uprzedzony przez P. B. (1), że jeśli dalej będzie utrudniał czynności, to zostaną zastosowane w stosunku do niego środki zgodne z prawem oraz zwrócił się o pomoc do W. P. (1) jako policjanta po służbie. W. P. (1) zaczął tłumaczyć powodowi, że źle postępuje. Następnie powód poddał się badaniu urzędzeniem A. –sensor nr (...) z wynikiem negatywnym. W czasie rozmowy powód obrażał słownie policjantów, mówiąc, że są gnojami, chamami i bandytami, był arogancki i wulgarny. Cały czas siedział w samochodzie i co chwilę próbował zamykać drzwi samochodu przed policjantami. Powód został poinformowany, że w związku ze zdarzeniem zostanie skierowany do sądu wnioski o ukaranie, powód nie chciał podać imion swoich rodziców ani aktualnego miejsca zameldowania. N. K. (1) sporządziła notatkę ze zdarzenia, podając, że w jej ocenie zachowanie powoda było nieadekwatne do sytuacji, kierujący udzielał nielogicznych odpowiedzi, co stwarzało podejrzenie, że powód ma zaburzenia psychiczne, przez co może stanowić realne zagrożenie dla innych uczestników ruchu drogowego, co uzasadniało sporządzenie wniosku o skierowanie S. J. (1) na badania psychologiczne.

(dowód: w aktach sprawy II W 527/11: notatka urzędowa z dnia 11 maja 2011 r. – k. 4, protokół przesłuchania świadka N. K. – k. 9, protokół przesłuchania świadka P. B. – k. 11-12, protokół przesłuchania świadka W. P. – k. 14-15, notatki służbowe z dnia 23.06.2011 r. – k. 19 i 20, zeznania świadka W. P. (1) – k. 56-57, zeznania świadka N. K. (1) – protokół - k. 188- 189 adnotacje 00:13:52 – 00:24:04, 00:26:49, zeznania świadka P. B. (1) – protokół - k. 189 adnotacja 00:28:45, częściowo zeznania powoda – k. 55 w zw. z k. 190 adnotacje 00:40:41)

W dniu 11 października 2011 r. Komenda Powiatowa Policji w B. złożyła do Sądu Rejonowego w B. wnioski o ukaranie S. J. (1) w związku z tym, że w dniu 11 maja 2011 r. w Z. jako kierujący samochodem marki M. nr rej. (...) bez zapiętych pasów bezpieczeństwa nie zastosował się do wiążących poleceń w czasie wykonywania kontroli drogowej przez funkcjonariusza Policji oraz po przeprowadzeniu kontroli drogowej na odcinku ulic (...) w Z. jechał jako kierujący pojazdem bez wymaganych przepisami dokumentów.

(dowód: wnioski o ukaranie – k. 2 akt sprawy II W 527/11)

Prawomocnym wyrokiem nakazowym z dnia 31 października 2011 r. Sąd Rejonowy w B. uznał S. J. (1) za winnego dokonania zarzucanych mu wnioskami o ukaranie czynów wypełniających dyspozycje art. 97 k.w., art. 92 § 1 k.w. i art. 95 k.w. i za to wymierzył mu karę 200 zł grzywny.

(dowód: wyrok nakazowy – k. 28 akt sprawy II W 527/11)

W dniu 30 kwietnia 2012 r. S. J. (1) złożył do Prokuratury Okręgowej w P. pismo stanowiące zawiadomienie o domniemanym popełnieniu przestępstwa przez funkcjonariuszy Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej Policji w B. polegającego na przekroczeniu uprawnień poprzez niezasadne zakwalifikowanie zachowanie kierującego jako wykroczenia. Celem doprecyzowania zarzutów sformułowanych w tym piśmie zostało przyjęte od S. J. protokolarne zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa.

Postanowieniem z dnia 29 czerwca 2012 r. wydanym w sprawie Ds. 920/12 Prokurator Prokuratury Rejonowej w B. na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k. odmówił wszczęcia śledztwa w sprawie zaistniałego w dniu 11 maja 2011 r. w Z. przekroczenia uprawnień przez funkcjonariuszy Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej Policji w B. poprzez niezasadne zakwalifikowanie zachowania kierującego pojazdem S. J. (1) jako wykroczenia na szkodę interesu prywatnego, to jest o czyn z art. 231 § 1 k.k. z uwagi na fakt, iż czynu nie popełniono.

Postanowieniem z dnia 9 października 2012 r. wydanym w sprawie sygn. akt II Kp 403/12 Sąd Rejonowy w B. w związku z wniesieniem przez S. J. zażalenia na postanowienie z dnia 29 czerwca 2012 r. utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

(dowód: w aktach sprawy Ds. 920/12 Prokuratury Rejonowej w B.: pismo – k. 2, protokół – k. 6-8, postanowienie – k. 113-114, postanowienie – k. 125-126)

Prokuratura Rejonowa w Belchatowie podjęła w sprawie Ds. 754/13 postępowanie sprawdzające w sprawie złożonego przez S. J. zawiadomienia o podejrzeniu zaistnienia w kwietniu 2013 r. w Z. czynu polegającego na przekroczeniu uprawnień i niedopełnieniu obowiązków przez funkcjonariuszy policji z Komisariatu Policji w Z. w toku czynności podejmowanych wobec S. J. (1) w postępowaniu A/K.. 267/13 i kierowania wobec niego zapowiedzi wyrządzenia krzywdy fizycznej poprzez pozbawienie życia, odebranych przez S. J. jako groby wzbudzającej uzasadnione obawę ich spełnienia, to jest o czyn z art. 231 § 1 k.k. Postanowieniem z dnia 14 czerwca 2013 r. odmówiono wszczęcia postępowania wobec stwierdzenia, że czyn nie zaistniał. Postanowieniem z dnia 4 listopada 2013 r. w sprawie sygn. akt II Kp 407/13 Sąd Rejonowy w Belchatowie utrzymał zaskarżone postanowienie w mocy.

(dowód: pismo i postanowienie –k. 1 i 4 akt sprawy II Kp 407/13, postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa – k. 67-69)

W związku z kontrolą policyjną z dnia 11 maja 2011 r. powód pisał skargi do wielu organów, w tym do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, do Komendanta Głównego Policji, do Komendy Wojewódzkiej Policji w Ł., Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb.

(dowód: kopie pism –k. 96, 98, 99,100, 102, 169)

W związku ze złożoną przez powoda do Komendy Głównej Policji skargą co do przebiegu kontroli drogowej w dniu 11.05.2011 r. w Komendzie Powiatowej Policji w B. przeprowadzono postępowanie skargowe. W sprawozdaniu z postępowania skargowego z dnia 1 lipca 2011 r. zarzuty powoda zostały uznane za niezasadne, a sposób zachowania powoda wobec policjantów został uznany za naruszający zasady kultury osobistej, a nadto wyczerpujący dyspozycję art. 226 k.k.

(dowód: skarga – k. 157, sprawozdanie – k. 163-165)

Także w poprzednich latach powód pisał do Komendanta Głównego Policji i Komendy Wojewódzkiej Policji w Ł. oraz Rzecznika Praw Obywatelskich pisma dotyczące Komisariatu Policji w Z..

Skargi powoda były uznawane za bezzasadne, a podnoszone w nich zarzuty wobec policjantów Komisariatu Policji w Z. za niepotwierdzone.

(dowód: pisma – k. 102-110)

Powód od 1999 r. leczy się psychiatrycznie. Utrzymuje się z emerytury w kwocie 2.000 zł, mieszka wraz z żoną, która pobiera emeryturę w kwocie 1.063 zł.

(dowód: zeznania świadka H. J. – k. 57, zeznania powoda – k. 56 w zw. z k. 190 adnotacja 00:40:41, oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania – k. 27))

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Kwestie odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu władzy publicznej reguluje art. 417 § 1 k.c. Przepis ten wprowadza ogólną regułę odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej. W myśl tej regulacji odpowiedzialność za wyżej wskazany czyn niedozwolony ponosi Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Przesłankami odpowiedzialności na podstawie art. 417 k.c. są: szkoda, fakt jej wyrządzenia przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej oraz łączący te zdarzenia normalny związek przyczynowy. Kodeksowe określenie niezgodności z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy

publicznej nawiązuje - podobnie jak art. 77 ust.1 Konstytucji RP - do bezprawności. Pojęcie to na gruncie prawa cywilnego jest rozumiane szeroko i oznacza działania lub zaniechania władzy publicznej sprzeczne z konkretną normą prawną, akty przeciwne ustawie, jak i sprzeniewierzające się zasadom współżycia społecznego.

W doktrynie i w orzecznictwie przyjmuje się, że na gruncie art. 417 § 1 k.c. pojęcie bezprawności winno być ujmowane wąsko - ogranicza się mianowicie „bezprawność” władzy publicznej do działania lub zaniechania sprzeczne z konkretną normą prawną (wynikającą ze źródła prawa przewidzianego przez Konstytucję RP). Zobowiązaniowy stosunek odszkodowawczy, powstający zgodnie z art. 417 § 1 k.c., jest efektem bezprawności zaistniałej w sferze publicznoprawnej, nie zaś na gruncie stosunków cywilnoprawnych. Obowiązek naprawienia szkody według art. 417 § 1 k.c. jest jednym ze skutków „niezgodnego z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej”, a więc odejścia przez organ władzy publicznej od nakazanego i dozwolonego przez normy regulujące stosunek publicznoprawny wzorca postępowania. Niezależnie bowiem od odpowiedzialności odszkodowawczej, bezprawne działanie lub zaniechanie organu władzy publicznej może spowodować skutki prawne w sferze prawa karnego, administracyjnego, dyscyplinarnego itp. Wspomniany tu wzorzec nakazanego i dozwolonego postępowania organu władzy publicznej w konkretnym stosunku publicznoprawnym konstruowany jest na podstawie norm prawnych regulujących taki właśnie stosunek. Z tego też powodu bezprawność, o której mowa w art. 417 § 1 k.c., jako stanowiąca element stosunku o charakterze publicznoprawnym, nie może być utożsamiana z bezprawnością, będącą elementem stosunków cywilnoprawnych (por. Kodeks cywilny. Komentarz pod red. Edwarda Gniewka i Piotra Machnikowskiego Wydawnictwo C.H.Beck, wydanie 5 w systemie Legalis, wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4.12.2001 r., SK 18/00).

Powód nie wykazał, aby działania funkcjonariuszy Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej Policji w B. podjęte w toku kontroli drogowej w dniu 11 maja 2011 r. były bezprawne, to jest by funkcjonariusze policji naruszyli jakąkolwiek normę prawną.

Wskazać należy, że w związku ze złożeniem przez powoda zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przekroczenia uprawnień przez funkcjonariuszy Policji toczyło się przed organami ścigania postępowanie w sprawie Ds. 920/12, które zostało zakończone prawomocną odmową wszczęcia śledztwa o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. wobec niepopełnienia przestępstwa.

Wprawdzie w myśl art. 11 k.p.c. Sąd w postępowaniu cywilnym jest związany jedynie ustaleniami wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego, a nie postanowieniem o umorzeniu dochodzenia, nie mniej postanowienie to jest niewątpliwie dokumentem urzędowym i jako taki – stosownie do treści art. 244 § 1 k.p.c. - stanowi dowód tego co w nim zostało urzędowo stwierdzone. Taki dokument korzysta z domniemania prawdziwości oraz autentyczności. Powyższe domniemania nie zostały obalone przez powoda, w szczególności powód nie udowodnił, by policjanci zastosowali wobec niego siłę czy agresję i by wykraczali poza przyznane im kompetencje służbowe. Z zeznań świadków N. K. (1), P. B. (1) i W. P. (1) wynika, że to powód w czasie kontroli zachowywał się agresywnie, używał wobec funkcjonariuszy słów wulgarnych i obraźliwych. Fakt znieważenia policjantów powód przyznał w toku tego procesu oraz składając ustne zawiadomienie o przestępstwie. Także obraźliwe są pozostałe pisma składane przez powoda do organów ścigania i urzędów w związku z kontrolą drogową z dnia 11.05.2011 r. Takie samo było nastawienie powoda w trakcie przesłuchiwania świadków N. K. i P. B. przed Sądem.

Także żadnych nieprawidłowości w działaniu funkcjonariuszy policji w trakcie wykonywanych czynności w dniu 11 maja 2011 r. nie dopatrzone się w ramach postępowania skargowego prowadzonego przez Komendę Powiatową Policji w B. w związku ze skargą powoda.

Zadaniem Policji jest strzeżenie porządku publicznego, przeciwdziałanie łamaniu prawa oraz reagowanie na przypadki jego naruszenia. W celu wykonywania swych zadań Policja została wyposażona w określone w ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jednolity – Dz.U. z 2011 r., Nr 287, poz. 1687 ze zm.) uprawnienia, w tym także w prawo do stosowania przemocy w celu wyegzekwowania prawa. Zgodnie z art. 16 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jednolity – Dz.U. z 2011 r., Nr 287, poz. 1687 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w dniu

11 maja 2011 r. policja mogła użyć fizycznych, technicznych i chemicznych środków służących do obezwładniania bądź konwojowania osób oraz do zatrzymywania pojazdów, a zastosowane środki przymusu bezpośredniego powinny odpowiadać potrzebom wynikającym z istniejącej sytuacji i być niezbędne do osiągnięcia podporządkowania się wydanym poleceniom. Nie ulega żadnej wątpliwości w świetle prawomocnego wyroku nakazowego z dnia 31 października 2011 r. wydanego w sprawie II W 527/11, że powód dopuścił się zachowania sprzecznego z prawem – popełnił trzy wykroczenia drogowe – kierował pojazdem bez zapiętych pasów bezpieczeństwa, nie zastosował się do wiążących poleceń w czasie wykonywania kontroli drogowej oraz poruszał się bez wymaganych przepisami dokumentów. Powód jako uczestnik ruchu drogowego był obowiązany stosować się do poleceń i sygnałów oraz wskazówek wydawanych przez kontrolującego (§ 16 rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lipca 2008 r. w sprawie kontroli ruchu drogowego (Dz.U. Nr 132, poz. 841). Tymczasem wbrew tej powinności nie zastosował się do poleceń policjantów i samowolnie oddalił się z miejsca kontroli.

Działania podjęte przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w B. nie były bezprawne, co z kolei wyklucza odpowiedzialność pozwanego na podstawie art. 417 § 1 k.c. W konsekwencji Skarb Państwa nie może odpowiadać za skutki przeprowadzonej w granicach obowiązującego prawa interwencji policyjnej.

Brak podstaw odpowiedzialności strony pozwanej czynił zbędne prowadzenie postępowania co do wywodzonych przez powoda na podstawie art. 444 § 2 k.c. i art. 445 § 1 k.c. roszczeń majątkowych związanych z rzekomym doznanymszczerbkiem na zdrowiu (art. 227 k.p.c.). Dlatego też został oddalony wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychiatry.

Orzeczenie o kosztach procesu uzasadnia, stosownie do jego wyniku, art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w związku z art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2009 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (tekst jednolity - Dz.U.z 2013 r., poz. 1150). Strona pozwana poniosła koszty zastępstwa procesowego ustalone stosownie do treści § 6 pkt 3 w zw. z § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity – D.U. z 2013, poz. 490 ze zm.) od pierwotnej wartości przedmiotu sporu.

Podstawę rozstrzygnięcia o pobraniu od powoda części opłaty sądowej od rozszerzonego powództwa stanowił przepis art. 113 ust. 1 ustawy z dnia z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594 ze zm.) w zw. z art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 130³ § 2 in fine k.p.c. Natomiast na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy Sąd Okręgowy odstąpił od obciążenia powoda opłatą w kwocie powyższej 1.500 zł biorąc pod uwagę charakter dochodzonego roszczenia oraz sytuację materialną wykazaną w oświadczeniu o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania.

(...)

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)